

บทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคม ในชุมชนวัดม่วง
กรุงเทพมหานคร
People's Role of Resolving Social Violence in Wat Muang
Community, Bangkok

¹ฉัฐศุภางค์ สารมาศ Chatsuphang Saramart

²มานพ นักการเรียน Manop Nakkanrian

³พระครูสุภัทรวราทร Phrakhru Suphatwaradhorn

⁴เอกวุฒิ สารมาศ Eakawud Saramad

^{1,2,3,4}มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย

^{1,2,3,4}Mahamakut Buddhist University, Sirindhorn Rajavidyalaya Campus

¹Corresponding author, e-mail: Csaramart@gmail.com

Received December 25, 2024; Revised January 23, 2025; Accepted: January 24, 2025

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวทางแก้ไขความรุนแรงทางสังคม 2) พัฒนารูปแบบบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักธรรมาสธรรม 4 เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในชุมชนวัดม่วง เขตบางแค กรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน เครื่องมือคือแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ซึ่งได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ ใช้สถิติบรรยายในการวิจัยเชิงสังคมศาสตร์ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอนุมานหรืออ้างอิง ได้แก่ การทดสอบค่าที และการทดสอบค่าเอฟ ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ ผลการวิจัยพบว่า 1) ประชาชนมีบทบาทการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักธรรมาสธรรม 4 มีแนวทางแก้ไขปัญหาคือ สามารถมีส่วนร่วมในการวางแผน การเข้าร่วมประชุม กำหนดยุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการ และกิจกรรม ด้านการดำเนินการ สามารถเข้าร่วมกิจกรรมในพื้นที่ชุมชน โดยผ่านกลุ่มจิตอาสา อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน การสร้างภาคีเครือข่ายระหว่าง รัฐ เอกชน และประชาสังคม ด้านการจัดการตามแผน สามารถมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามกิจกรรมต่างๆ ที่ชุมชนกำหนด เช่น จัดให้มีการอบรมหลักสูตรการป้องกันความรุนแรง ด้านการกำหนดติดตาม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบสามารถกำกับติดตามให้ดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ และด้านการประเมินผล หน่วยงานที่รับผิดชอบวัดประเมินความสำเร็จของแผนงานตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยคำนึงถึงคุณภาพชีวิตที่ดี ความปลอดภัย และความสงบ สันติสุข 2) บทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักธรรมาสธรรม 4 ได้แก่ สัจจะ มีความซื่อสัตย์ ความจริงใจ เพื่อให้เกิดความไว้วางใจไม่ก่อเหตุความรุนแรง ทุเม

การรู้จักบังคับควบคุมอารมณ์ ช่มใจ ระวังความรู้สึกต่อเหตุการณ์ความรุนแรง ชันติ ความอดทนอดกลั้น ต่อความรุนแรง จาคะ ความเสียสละ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การบริจาคแบ่งปัน เพื่อป้องกันปัญหาความรุนแรง และ 3) รูปแบบบทบาทการแก้ไขปัญหามารยาทความรุนแรง

คำสำคัญ: บทบาทของประชาชน; ความรุนแรงทางสังคม; ฆราวาสธรรม

Abstract

The objectives of this research were as follows: 1) to study ways to solve social violence; 2) to develop people's role of resolving social violence to the principles of *Kṛāwās̄* Dhamma 4; This research was Mixed Methods Research. Samples were 400 People in Wat Muang Community, Bang Khae District, Bangkok. The instruments used were questionnaires and interview, which were reviewed by google form questionnaires to the respondents. The statistics used Descriptive statistics in social science research were frequency, percentage, mean and standard deviation. Statistical inference or references, including t-test and One-Way ANOVA if the difference was statistically significant at the .05 level. To test the difference of the average income is coupled by means of Scheffé. The research found that: 1) People have a role in resolving social violence according to the principles of *Kṛāwās̄* Dhamma 4. People can participate in planning. by participating in the meeting to determine strategies, plans, projects and activities. Operational aspect people can participate in activities in community areas. through volunteer groups village health volunteers creating a network between the government, the private sector, and civil society. Planned management people can participate in various activities determined by the community, such as organizing training courses on violence prevention. Aspects of monitoring related and responsible agencies able to supervise and follow up on operations according to the established plan. and evaluation the agency responsible for measuring and evaluating the success of the plan according to the set objectives. Taking into account the good quality of life, safety, and peace and tranquility of the people in the community. 2) people's role of resolving social violence to the principles of *Kṛāwās̄* Dhamma 4 : *Sācca* be honest and sincere in order to build trust and not cause violence; *Thma* be honest and sincere in order to build trust and not cause violence; *Kḥanti* tolerance for violence; *Cākha* sacrifice, generosity donation share to prevent violent problems and 3) The role of solving violence model.

Keywords: People's role; Social violence; *Kṛāwās̄* Dhamma

บทนำ

ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสังคมไทยปัจจุบันนับว่ามีขอบข่ายเชิงปรากฏการณ์ที่แผ่กว้าง หลายเรื่องมีแนวโน้มที่รุนแรงและหลากหลายรูปแบบมากขึ้น อันจะนำมาซึ่งการดำเนินงานแก้ไขที่

กว้างขวาง ต้องการหน่วยงาน สถาบัน และองค์กรเข้าร่วมแก้ไขหลายวิธีด้วยเช่นกัน โดยมีการ ผสานบทบาทหน้าที่กันอย่างเป็นระบบและจริงจังกล่าวคือความรุนแรงเป็นผลจากความขัดแย้ง โดย ปัจจัยด้านทัศนคติและพฤติกรรมระดับบุคคล ภายใต้ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างทางสังคมและ วัฒนธรรมเข้ามาเกี่ยวข้อง ความรุนแรงจึงปรากฏให้เห็นตั้งแต่ระดับตัวบุคคล เช่น การฆ่าตัวตาย ระดับระหว่างบุคคล เช่น ความรุนแรงในครอบครัว ระดับระหว่างกลุ่ม เช่น การยกพวกตีกันของ นักเรียนอาชีวะ และการชิงมอเตอร์ไซด์ของกลุ่มวัยรุ่น ระดับกลุ่มการเมือง เช่น การเก็บหัวคะแนน ในช่วงเลือกตั้ง ระดับกลุ่มทางสังคม เช่น การกระทำความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ระดับกลุ่มฝูง ชน เช่น ความรุนแรงจากการเดินขบวนเรียกร้องการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ไปจนถึงระดับระหว่าง ประเทศกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น การปะทะกันทางทหารบริเวณชายแดนที่มีปัญหา เป็นต้น (วิชัย รูปขำดี, 2554)

จากสถานการณ์สะท้อนขวัญอีกคดีที่สังคมให้ความสนใจ มีการถกเถียงในข้อกฎหมายว่าเป็น การกระทำความผิดหรือไม่ เมื่อแก๊งวัยรุ่น 6 คน ยกพวกมาด่าทอและปาของหน้าบ้าน ภายใน หมู่บ้านสุขสันต์ 6 ซอย 39 ชุมชนวัดม่วง แขวงหลักสอง เขตบางแค กรุงเทพมหานคร จากปม กระทบกระแทงในการชิงมอเตอร์ไซด์ ก่อนเปิดฉากตะลุมบอนจากภาพที่ปรากฏในกล้องวงจรปิด เป็น เหตุให้ฝ่ายที่ถูกมาและมีพวกมากกว่าเสียชีวิต 2 ศพ เพราะถูกมือมืดใช้มีดสปาด้า และมีดปลายแหลม ไล่แทงจนในที่สุดตกเป็นผู้ต้องหา ถูกตั้งข้อหาฆ่าคนตาย และพยายามฆ่า แต่ด้วยมือมืดต่อสู้เพียง ลำพังคนเดียวกับอีกฝ่ายที่มีถึง 6 คน ได้เกิดเรื่องถกเถียงในสังคม โดยบางส่วนแสดงความเห็นอกเห็น ใจมือมืด มองว่าเป็นการป้องกันตัว และอีกมุมมองว่าสมควรโทษละเว้าเว้า หรือกระทำความผิดเกินเหตุ เพราะบันดลโทษ แต่เมื่อเรื่องราวแพร่กระจายออกไป ซึ่งเห็นว่ามือมืด ถูกหาเรื่องก่อนจากหลักฐาน ที่ปรากฏชัดเจน เกรงว่าจะไม่ได้รับความเป็นธรรม ได้มีบุคคลยื่นมือเข้ามาช่วยเหลือ พร้อมทีม ทนายความ และออกหลักทรัพย์เงินสด 5 แสนบาท ยื่นประกันตัว และในที่สุดศาลอาญาธนบุรี ได้ พิพากษานุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราว ล่าสุดตำรวจได้แจ้งข้อหาผู้กระทำความผิดทั้ง 4 คน ร่วมกันทำ ร้ายร่างกายผู้อื่น จนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ในแง่ของคดีตำรวจอธิบายว่า การ ป้องกันตัวเองเป็นภัยที่ใกล้จะถึงตัว แต่กรณีนี้ไม่ได้เข้าถึงร้ายบ้าน จะอ้างป้องกันตัวไม่ได้ แต่ได้วิ่ง ออกไปเพื่อร่วมก่อเหตุ ซึ่งไม่มีมูลบอกเหตุ และพฤติกรรมของคดียังไม่ใช่ โดยพฤติกรรมมือมืดออกไป จากบ้าน ไม่จำเป็นต้องออกไปไล่แทง ทำให้ในมุมมองตำรวจมองว่าร่วมก่อเหตุด้วย พร้อมย้ำว่าการ ป้องกันตัวต้องสมควรต่อเหตุด้วย แม้แต่การที่คนร้ายปืนไปลักทรัพย์ในบ้าน โดยเจ้าบ้านใช้ปืนยิงก็ เกินกว่าเหตุ การป้องกันตัวต้องสมเหตุสมผล ไม่ใช่เอามัดมาแทง และรู้ได้อย่างไรว่าคน 6 คนจะเข้า มาทำร้าย แม้จะบอกว่าโดนรุมทำร้ายก็คือข้ออ้าง ท้ายสุดเป็นอำนาจของศาลในการพิจารณาลงโทษ อาจน้อยลงก็ได้ หรือลงโทษอย่างไรก็ได้ (ไทยรัฐ, 2564)

สถาบันทางพระพุทธศาสนาเป็นสถาบันที่ทำหน้าที่เสมือนเป็นกลไกสำคัญในการควบคุมทาง สังคม เพื่อให้เกิดความประพฤติและพฤติกรรมที่ถูกต้อง อันนำไปสู่ความสงบสุข ความเป็นระเบียบ เรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของคนไทย การนำหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการ ดำเนินชีวิต เพื่อแก้ไขปัญหาที่มีความรุนแรงให้ลดน้อยลง ทำให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปกติ สุขทั่วไป สำหรับปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นบ่อยๆ ในสังคมไทย สามารถที่จะนำหลักฆราวาสธรรม 4 มาประพฤติปฏิบัติเพื่อลดปัญหาในสังคมให้น้อยลงได้ อันประกอบไปด้วย 1.สังจะ ความซื่อสัตย์

จริงใจต่อกันเป็นหลักสำคัญที่จะให้เกิดความไว้วางใจและไม่ตรีจิตสนิทต่อกัน ขาดสัจจะเมื่อใดย่อมเป็นเหตุให้เกิดความหวาดระแวงแคลงใจกันเป็นจุดเริ่มต้นแห่งความริ้วฉาน ซึ่งยากนักที่จะประสานให้คืนดีได้ดังเดิม 2. ทมะ การรู้จักบังคับควบคุมอารมณ์ข่มใจระงับความรู้สึกต่อเหตุบกพร่องของกันและกัน รู้จักฝึกฝนปรับปรุงตน แก้ไขข้อบกพร่อง ปรับนิสัยและอัธยาศัยให้กลมกลืนประสานเข้าหากันได้ ไม่เป็นคนถือด้านเอาแต่ใจและอารมณ์ของตน คนที่ขาดธรรมข้อนี้ ย่อมปล่อยให้ข้อแตกต่างปลีกย่อยทางอุปนิสัยและการอบรม กลายเป็นเหตุแตกแยกสามัคคีใหญ่โต 3. ขันติ ความอดทน อดกลั้น ต่อความหนักและความร้ายแรงทั้งหลาย ชีวิตของผู้อยู่ร่วมกัน นอกจากมีข้อแตกต่างขัดแย้งทางอุปนิสัย การอบรม และความต้องการบางอย่าง ซึ่งจะต้องหาทางปรับปรุงเข้าหากันแล้วบางรายอาจจะมีเหตุล่วงเกินรุนแรง แสดงออกจากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นถ้อยคำหรือกิริยาอาการ จะโดยตั้งใจหรือไม่ก็ตาม เมื่อเกิดเหตุเช่นนี้อีกฝ่ายหนึ่งจะต้องรู้จักอดกลั้นระงับใจ ไม่ก่อเหตุให้เรื่องลุกลามกว้างขยายต่อไปความร้ายจึงจะระงับลงไป นอกจากนี้ ยังจะต้องมีความอดทนต่อความลำบากตรากตรำ และเรื่องหนักใจต่างๆ ในการประกอบกิจการงานอาชีพเป็นต้น โดยเฉพาะเมื่อเกิดภัยพิบัติความตกต่ำคับขัน ไม่ตีโพยตีพาย แต่มีสติอดกลั้นคิดอุบายใช้ปัญญาหาทางแก้ไขเหตุการณ์ให้ลุล่วงไปด้วยดี 4. จาคะ ความเสียสละ ความเผื่อแผ่ แบ่งปันตลอดถึงความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อต่อกัน ชีวิตบุคคลที่จะมีความสุข จะต้องรู้จักความเป็นผู้ให้ด้วย มิใช่คอยจ้องแต่จะเป็นผู้รับเอาฝ่ายเดียว การให้ในที่นี้มิใช่หมายถึงแต่เพียงการเผื่อแผ่แบ่งปันสิ่งของอันเป็นสิ่งที่มองเห็นและเข้าใจได้ง่ายๆ เท่านั้น แต่ยังหมายถึงการให้น้ำใจแก่กัน การแสดงน้ำใจเอื้อเฟื้อต่อกัน ตลอดจนการเสียสละความพอใจและความสุขส่วนตนได้ (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่มที่ 15 ข้อที่ 845 หน้าที่ 316 มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

ผู้วิจัยได้ติดตามสถานการณ์ความรุนแรงทางสังคมจากข่าวที่นำเสนอผ่านสื่อต่างๆ ที่มามากขึ้นทุกวัน ผลของความรุนแรงได้ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่อย่างปกติของประชาชนในวงกว้าง ทั้งด้านชีวิต ทรัพย์สิน ร่างกาย และจิตใจ ซึ่งผู้วิจัยเล็งเห็นว่า การประยุกต์ใช้หลักฆราวาสธรรม 4 สามารถที่จะลดความรุนแรงของปัญหาเหล่านี้ให้น้อยลง หรือบรรเทาความรุนแรงลงได้ คือ สัจจะคือความซื่อสัตย์ จริงใจต่อกันเป็นหลักสำคัญที่จะให้เกิดความไว้วางใจและไม่ตรีจิตสนิทต่อกัน ทมะ การรู้จักบังคับควบคุมอารมณ์ข่มใจระงับความรู้สึกต่อเหตุบกพร่องของกันและกัน รู้จักฝึกฝนปรับปรุงตน แก้ไขข้อบกพร่องปรับนิสัยและอัธยาศัยให้กลมกลืนประสานเข้าหากันได้ ขันติ ความอดทน อดกลั้น ต่อความหนักและความร้ายแรงทั้งหลาย จาคะ ความเสียสละ ความเผื่อแผ่ แบ่งปันตลอดถึงความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อต่อกัน ด้วยหวังว่างานวิจัยนี้จะสามารถช่วยขับเคลื่อนสังคมและประเทศชาติให้พัฒนาบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขปัญหามหาความรุนแรงทางสังคมให้ลดลงต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขความรุนแรงทางสังคม
2. เพื่อพัฒนารูปแบบบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักฆราวาสธรรม 4

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานครนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งนำเสนอรายละเอียดตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยในครั้งนี้คือการสัมภาษณ์แบบเจาะจงกับผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย จำนวน 8 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ (Interview) เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบปลายเปิด จำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 3 ตอน

การสร้างเครื่องมือ โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้ 1) กำหนดประเด็นหลักในการสัมภาษณ์ตามกรอบแนวคิดการวิจัย ระบุรายการข้อมูลที่ต้องการในแต่ละประเด็น 2) จัดทำร่างแบบสัมภาษณ์และรายการข้อคำถามแต่ละประเด็น 3) ตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ โดยผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและการใช้ภาษา จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ 4) แก้ไขและปรับปรุงให้เป็นแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยการตรวจสอบคุณภาพแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้ (1) นำแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักทฤษฎีธรรม 4 ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านตรวจสอบ แนะนำเพิ่มเติม ปรับปรุงแก้ไขสำนวนภาษา และตัดข้อความที่สื่อความหมายไม่ชัดเจนหรือไม่จำเป็นออกไป เพื่อให้ได้ข้อความที่สื่อความหมายชัดเจน เข้าใจง่ายตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย (2) นำแบบสัมภาษณ์ที่ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบแล้วมาปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะ ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ คือ 0.964 (3) เสนอสถาบันการวิจัยญาณสังวรเพื่อขอเอกสารรับรองการพิจารณาจริยธรรมการทำวิจัยในคนจากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่มีคำถามกำหนดไว้ชัดเจน เพื่อสัมภาษณ์กลุ่มผู้รู้ที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักทฤษฎีธรรม 4 ในพื้นที่ที่ทำการวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัญหาบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักทฤษฎีธรรม 4 ซึ่งผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สัมภาษณ์ด้วยตนเอง

การวิจัยครั้งนี้ใช้ทั้งการสัมภาษณ์แบบกึ่งทางการ (Semi-Formal Interview) และการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มประชากรทั้งหมด จึงมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

(1) ขั้นตอนเตรียมการสัมภาษณ์ ได้แก่ ก่อนลงภาคสนามเพื่อรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้เริ่มต้นด้วยการนัดหมาย วัน เวลา ที่จะสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่าง พร้อมกับขอเอกสารต่างๆ เกี่ยวกับบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักทฤษฎีธรรม 4 พร้อมกันนั้น ผู้วิจัยจะต้องศึกษาประเด็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล เตรียมสมุดจดบันทึกและอุปกรณ์ต่างๆ ให้พร้อมก่อนดำเนินการสัมภาษณ์

(2) ขั้นตอนการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการในการสัมภาษณ์หลากหลายช่องทาง ได้แก่ ลงพื้นที่สัมภาษณ์ด้วยตนเอง สัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ สัมภาษณ์โดยใช้วิดีโอคอล และการสัมภาษณ์

ผ่านช่องทางสื่อเทคโนโลยี เช่น เฟสบุ๊ก และไลน์ และก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะสนทนาสร้างความคุ้นเคยกับผู้ให้สัมภาษณ์ แจ้งวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ อธิบายเหตุผลและขออนุญาตใช้เครื่องบันทึกเสียงในขณะที่สัมภาษณ์ รวมทั้งแจ้งให้ทราบว่าข้อมูลต่าง ๆ ที่บันทึกเสียงไว้ผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับ หากผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ประสงค์ที่จะให้บันทึกเสียงในช่วงใด ผู้วิจัยก็จะไม่บันทึกเสียงเลย

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นกระบวนการเริ่มต้นในการศึกษาเพื่อนำไปสู่ข้อสรุปและการจัดทำรายงาน เมื่อสัมภาษณ์เสร็จ มีการถอดเทปออกมาและทำการวิเคราะห์ข้อมูลและอ้างอิงในส่วนต่างๆ โดยใช้คำถามการวิจัยเป็นตัวตั้ง และบูรณาการสิ่งที่เกิดขึ้นเพื่อนำไปสู่การตีความและอภิปรายผลที่เป็นเอกภาพ

2. การวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อให้เกิดความเชื่อถือในเชิงประจักษ์ข้อมูล และวิเคราะห์ให้ทราบถึงเหตุผลที่มีส่วนสัมพันธ์กันกับข้อมูลเชิงคุณภาพ และลดข้อจำกัดของข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ไว้ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ ประชาชนตามบัญชีรายชื่อในชุมชนวัดม่วง เขตบางแค กรุงเทพมหานคร จำนวน 38,793 คน กลุ่มตัวอย่าง 400 คน การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ทาโรยามาเน่ (Taro Yamane) ให้มีความคลาดเคลื่อนได้ 0.05 (ยุทพงษ์ กัวยวรรณ, 2543)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยมีขั้นตอนลักษณะ และการตรวจสอบเครื่องมือ ดังนี้

2.1 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้ (1) ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักทฤษฎี 4 (2) กำหนดกรอบแนวคิด ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย (3) กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย (4) สร้างเครื่องมือการวิจัย (5) นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข (6) นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อจะดำเนินการวิจัยหาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงของเครื่องมือการวิจัย (7) นำมาปรับปรุงแก้ไข (8) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

2.2 ลักษณะของเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบของบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักทฤษฎี 4 เพื่อใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และระดับรายได้ ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List)

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคม ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหามหาความรุนแรงทางสังคมในชุมชนวัดม่วง เขตบางแค กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open Ended Question)

2.3 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ มีดังนี้ 1) ขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ

เครื่องมือที่สร้างไว้ 2) หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระ และโครงสร้างของคำถาม รูปแบบของแบบสอบถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงครายข้อ (Index of Item-Objective Congruence) (ประกอบ กรรณสูตร, 2542) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.8 ถึง 1.0 ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือจำนวน 5 ท่าน 3) นำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบแก้ไขความถูกต้องจากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงครายข้อ (Index of Item Objective Congruence: IOC) ของแบบสอบถามโดยใช้สูตร (ธีระศักดิ์ อุณารมณเลิศ, 2549) 4) หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try-Out) กับกลุ่มประชาชนที่มีใช้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของคอนบราค (Cronbach) (Lee J. Cronbach, 1990) สำหรับงานวิจัยฉบับนี้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ คือ 0.964 5) นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่อที่ประชุมคณะนักวิจัยเพื่อขอความเห็นชอบ พร้อมทั้งยื่นคำร้องขอหนังสือรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนต่อสถาบันการวิจัยญาณสังวร และจัดพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการวิจัย

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนตามลำดับดังนี้

1) ขออนุญาตแจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูล จากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

2) ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามตามที่กำหนดไว้ผ่านทาง Google Form โดยขอความร่วมมือเจ้าหน้าที่ในส่วนงานราชการ และส่งลิงค์เพื่อขอความร่วมมือจากประชาชนในชุมชนวัดม่วง เขตบางแค กรุงเทพมหานคร จำนวน 400 ชุด

3) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบให้สมบูรณ์

4) ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

5) ประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์

การวิเคราะห์ข้อมูลนั้นผู้วิจัยหาความสัมพันธ์ของตัวแปรต้นและตัวแปรตามโดยใช้การประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ข้อมูลที่ได้จากคำถามปลายเปิด นำมาจับกลุ่มคำตอบวิเคราะห์รายข้อ วิเคราะห์โดยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis Techniques) นำเสนอข้อมูลโดยเขียนเป็นความเรียงในลักษณะเชิงบรรยาย

การขอเอกสารรับรองจริยธรรมการวิจัยในคน มีดังนี้

1) ยื่นเอกสาร แบบคำร้องทั่วไป (วจ. 1) เรื่อง ขอรับการพิจารณารับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนประจำสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

2) กรอกรายละเอียดในแบบขอรับการพิจารณารับรองจริยธรรมการวิจัยในคนจากสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย MBU-YIRB Submission Form (วจ. 2)

3) นำเสนอสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พร้อมเอกสารที่ส่งให้คณะกรรมการจริยธรรม เพื่อพิจารณา (List of documents submitted to MBU-YIRB for reviewing) ได้แก่ โครงการวิจัย (Research proposal) เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย (Participant information sheet) เอกสารแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัย (Informed consent document) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล (เช่น แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แนวทางการสัมภาษณ์หรือสังเกต) Research tools (i.e. questionnaire, interview/observation guideline) เอกสารแสดงการได้รับอนุญาตให้ใช้ข้อมูลจากเจ้าของข้อมูล (ถ้าใช้ข้อมูลทุติยภูมิ) Letter of permission to use the data (if secondary data is used) หลักฐานการโอนเงินค่าธรรมเนียมการพิจารณา (Transaction record of payment for review) (ถ้ามี) และใบรับรองการผ่านการอบรมจริยธรรมการวิจัยในคน (Certificate Training in Human Research)

4) นำเสนอเข้าที่ประชุมคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

5) แก้ไขตามมติที่ประชุมจนเสร็จสมบูรณ์ นำส่งคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เพื่อนำเข้าที่ประชุมอีกครั้ง

6) ชำระค่าธรรมเนียมการพิจารณาพร้อมส่งหลักฐานการโอนเงิน

7) ได้รับเอกสารรับรองผลการพิจารณาการวิจัยในคน จากสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

8) นำเอกสารทั้งหมดลงพื้นที่เก็บข้อมูลต่อไป

นำเสนอผลการวิจัยในรูปของตารางประกอบความเรียง ส่วนข้อมูลที่เป็นเชิงคุณภาพได้เขียนอธิบายและบรรยายตามความเป็นจริง เพื่อตอบโจทย์วิจัยและวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ประชาชนที่มีบทบาทการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักขรรยาวาสธรรม 4 ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีระดับการศึกษาปริญญาโท มีอาชีพรับราชการ มีบทบาทโดยรวมทั้ง 2 ด้านในระดับน้อย โดยประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และระดับรายได้ ต่างกัน มีบทบาทการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักขรรยาวาสธรรม 4 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

2. ผลการวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหามหาปัญหาของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานคร มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ด้านความรุนแรงเชิงสังคม คือ ปัญหาด้านความรุนแรงเชิงสังคมในชุมชนที่อยู่อาศัย มีปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งเป็นสาเหตุจะนำปัญหาด้านอื่นๆ ตามมา เช่น ความปลอดภัยด้านชีวิต และทรัพย์สิน ความยากจน มีปัญหาด้านสภาพแวดล้อม เช่น ฝุ่น น้ำเสีย ทำให้คุณภาพชีวิตย่ำแย่ ความเหลื่อมล้ำในองค์กร ความขัดแย้งทางความคิดเกิดขึ้นกับทุกชุมชน เช่น ความขัดแย้งเรื่องความคิดเห็นทางการเมืองและผลประโยชน์ไม่ลงตัวนำมาซึ่งความขัดแย้งในชุมชน ชุมชนขัดแย้งกันที่จอตรกการเลี้ยงชีพดำรงอยู่อย่างยากลำบากขึ้นในภาวะสถานการณ์โรคโควิดมีผลกระทบมากยิ่งขึ้น คนที่สร้างปัญหาขาดความอดทนอดกลั้น การทะเลาะวิวาท อารมณ์ร้อน มีปัญหาครอบครัว ขาดขันติคือความอดทน จากผลการสัมภาษณ์ พบว่า แนวทางแก้ไขปัญหามหาความรุนแรงทางสังคมตามหลักขรรยาวาส

ธรรม 4 (ขันติ สัจจะ ทมะ จาคะ) จะต้องมีความอดทนต่อสภาพแวดล้อม และปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสม หากมีโอกาสก็ให้ความช่วยเหลือตามความเหมาะสม เช่น แนะนำแลกเปลี่ยนวิถีชีวิต การแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน แจ้งให้ทราบถึงส่วนงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อหาแนวทางป้องกันและแก้ไขร่วมกัน มองปัญหาให้ถ่องแท้ อดทน และให้อภัย ต้องอดทนต่อปัญหาที่เกิดขึ้น และขอความร่วมมือจากภาคส่วนต่างๆ ทั้งเอกชน ภาครัฐ รวมถึงตัวแทนของประชาชน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในพื้นที่ ร่วมกันหาทางแก้ไขโดยด่วน อาจจะต้องมีการอบรมและสั่งสอนเยาวชน เพื่อให้เชื่อฟังและเคารพกฎระเบียบของสังคมในหมู่ชนที่อยู่ร่วมกัน อาจทำให้ความรุนแรงมีน้อยเพราะประชาชนในหมู่บ้านเข้าวัดทำบุญสวดมนต์นำคำสอนทางพระพุทธศาสนาใช้ในการดำเนินชีวิต ขันติ คือ ให้อดทน ต่อสิ่งที่มากระทบบางที่ไม่พอใจ ควรจะอดทน และ สัจจะ คือ ควรเป็นคนดีของสังคม มีคุณธรรม ช่วยกันสอดส่องดูแลชุมชนอย่างจริงจัง หากเกิดปัญหาความรุนแรง ควรใช้หลักความอดทน และ ทมะ การข่มใจ สามารถลดความรุนแรงลงได้ การได้รับฟังความจริงที่มีผลของความถูกต้องที่ตรงกันจะยุติปัญหา ซึ่งต้องมีความอดทนอดกลั้นต่ออารมณ์ทุกด้าน มีน้ำใจเพื่อแผ่เมตตา พยายามข่มจิตใจให้สงบเพื่องดความรุนแรงต่อเพื่อนมนุษย์ร่วมสังคม และจาคะ ความเสียสละ ช่วยเหลือผู้อื่นตามกำลัง

2.2 ด้านความรุนแรงเชิงสุขภาพ คือ ปัญหาด้านความรุนแรงเชิงสุขภาพในชุมชน ความหวาดกลัวต่อความไม่มั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน การใช้ชีวิตที่กดดันจากปัญหารอบตัว สุขภาพจิต ผู้สูงอายุมีปัญหาสุขภาพทางกาย สุขภาพของคนในชุมชนถูกกลืนจากพฤติกรรมของคนในชุมชน ภาวะทางเสียงอาจนำมาสู่การเสียสุขภาพจิตได้ บางครั้งขาดคนรับผิดชอบและระบบที่จะบริหารจัดการที่ดี จากผลการสัมภาษณ์ พบว่า แนวทางแก้ไขปัญหา ความรุนแรงทางสังคมตามหลักทวารวดีธรรม 4 (ขันติ สัจจะ ทมะ จาคะ) ควรสร้างร้วบ้านให้เกิดขึ้นในชุมชน คือ การมีเพื่อนบ้านที่เป็นมิตร ช่วยกันเป็นหูเป็นตา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่จะพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ต้องมีการอบรมสั่งสอนด้านจิตใจ ด้านร่างกายและคุณธรรม เพื่อไม่ให้มีปัญหาของสังคม และองค์กรที่ท่านได้ปฏิบัติงานอยู่ด้วยการอาศัยหลักธรรมแห่งความเกื้อกูลหรือมีจิตอาสาการอยู่ร่วมกันด้วยหลักเมตตา นำพาสังคมผ่านความยากลำบากไปได้ต้องรู้อดทน ข่มใจ และเรียนรู้ที่จะอยู่อย่างปลอดภัยใช้หลักโยนิโสมนสิการทุกครั้ง ต้องมีจาคะ คือ เสียสละ พยายามอุทิศตน เพื่อประโยชน์และความสุขแก่คนอื่น ควรรู้จักเสียสละ แบ่งปันเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เน้นหลักความซื่อสัตย์ ความจริงใจซื่อตรง ฝึกการอบรมงานไม่ข่มเหงผู้อื่น การฝึกจิตใจรักชาน้ำใจผู้อื่น ควบคุมอารมณ์นิสัยที่ติงาม ตามหลักแห่งความอดทนและไม่เป็นคนท้อแท้มีความขยันฝึกฝนแก้ไขอยู่เสมอด้วยปัญญามีน้ำจิตน้ำใจจิตอาสา จาคะเป็นพุทธธรรมเลิศล้ำจริงๆ ควรทำความเข้าใจ ให้ความรู้จักกิจกรรมให้มากขึ้น เพื่อสร้างความสามัคคี ให้หน่วยงานภาครัฐช่วยเหลือ ต้องพัฒนาตนให้อยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริงมีความซื่อสัตย์สุจริตหมั่นฝึกฝนตนเองให้มีความอดทน เสียสละ การปลูกจิตสำนึกตั้งแต่เด็ก ฝึกให้มีความอดทน และรับผิดชอบต่อส่วนรวมและสังคม ทำให้ทราบถึงผลที่ใช้ความรุนแรงว่ามีข้อเสียหลายมากเพียงไร

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับตัวแทนของประชาชนในเขตบางแค กรุงเทพมหานคร จะต้องบูรณาการหลักทวารวดีธรรม 4 มาพัฒนาบทบาทการแก้ไขความรุนแรงทางสังคม คือ สัจจะ ความซื่อสัตย์ จริงใจต่อกัน ทมะ การรู้จักบังคับควบคุมอารมณ์ ขันติ ความอดทน อดกลั้น จาคะ ความเสียสละ ความแผ่เมตตา แบ่งปัน ต่อความรุนแรงทั้งทางด้านสังคม และความรุนแรงเชิงสุขภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัยที่ผู้วิจัยได้นำเสนอข้างต้น เมื่อพิจารณาภาพรวมของผลการวิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

1) แนวทางแก้ไขปัญหาลักษณะของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านความรุนแรงเชิงสังคม มีปัญหาด้านความรุนแรงเชิงสังคมในชุมชนที่อยู่อาศัย มีปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งเป็นสาเหตุจะนำปัญหาด้านอื่นๆ ตามมา เช่น ความปลอดภัยด้านชีวิตและทรัพย์สิน ความยากจน มีปัญหาด้านสภาพแวดล้อม เช่น ฝุ่น น้ำเสีย ทำให้คุณภาพชีวิตแย่ ความเหลื่อมล้ำในองค์กร ความขัดแย้งทางความคิดเกิดขึ้นกับทุกชุมชน เช่น ความขัดแย้งเรื่องความคิดเห็นทางการเมืองและผลประโยชน์ไม่ลงตัวนำมาซึ่งความขัดแย้งในชุมชน ชุมชนขัดแย้งกันที่จอดรถ การเลี้ยงชีพดำรงอยู่อย่างยากลำบากขึ้นในภาวะสถานการณ์โรคโควิดมีผลกระทบมากยิ่งขึ้น คนที่สร้างปัญหาขาดความอดทนอดกลั้น การทะเลาะวิวาท อารมณ์ร้อน มีปัญหาครอบครัว ขาดขันติ คือไม่มีความอดทน ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไข จึงควรมีความอดทนต่อสภาพแวดล้อม และปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสม หากมีโอกาสก็ให้ความช่วยเหลือตามความเหมาะสม เช่น แนะนำแลกเปลี่ยนวิถีชีวิต การแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน แจ้งให้ทราบถึงส่วนงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อหาแนวทางป้องกันและแก้ไขร่วมกัน มองปัญหาให้ถ่องแท้ อดทน และให้อภัย ต้องอดทนต่อปัญหาที่เกิดขึ้น และขอความร่วมมือจากภาคส่วนต่างๆ ทั้งเอกชน ภาครัฐ รวมถึงตัวแทนของประชาชน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในพื้นที่ ร่วมกันหาทางแก้ไขโดยด่วน อาจจะต้องมีการอบรมและสั่งสอนเยาวชน เพื่อให้เชื่อฟังและเคารพกฎระเบียบของสังคมในหมู่ชนที่อยู่ร่วมกัน อาจทำให้ความรุนแรงมีน้อยเพราะประชาชนในหมู่บ้านเข้าวัดทำบุญสวดมนต์นำคำสอนทางพระพุทธศาสนาใช้ในการดำเนินชีวิต ขันติ คือ ให้อดทน ต่อสิ่งที่มากระทบบางที่ไม่พอใจ ควรจะอดทน และ สัจจะ คือ ควรเป็นคนดีของสังคม มีคุณธรรม ช่วยกันสอดส่องดูแลชุมชนอย่างจริงจัง หากเกิดปัญหาความรุนแรง ควรใช้หลักความอดทน และ ทมะ การข่มใจ สามารถลดความรุนแรงลงได้ การได้รับฟังความจริงที่มีผลของความถูกต้องที่ตรงกันจะยุติปัญหา ซึ่งต้องมีความอดทนอดกลั้นต่ออารมณ์ทุกด้าน มีน้ำใจเพื่อแผ่เมตตา พยายามข่มจิตใจให้สงบเพื่อลดความรุนแรงต่อเพื่อนมนุษย์ร่วมสังคม

ข้อความที่กล่าวข้างต้นมีความสอดคล้องกับพระอริการสูตรที่ดี สุขุมโล และอนุวัด กระสังข์ ศึกษาเรื่อง การใช้หลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าเพื่อลดปัญหาความรุนแรงในสังคมไทย ผลการศึกษาพบว่า ประเทศไทยนั้นเป็นสังคมหนึ่งที่ยอมรับพระพุทธศาสนา และได้รับการหล่อหลอมจากหลักธรรม คำสอนในพระพุทธศาสนามายาวนาน วิถีชีวิตของคนไทยส่วนใหญ่ตั้งแต่กำเนิดจนถึงตาย จึงเกี่ยวโยงสัมพันธ์เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับพระพุทธศาสนา แต่เมื่อสังคมโลกเปิดกว้างขึ้นทั้งในด้านสื่อสารมวลชน เศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรม จึงเป็นเหตุผลสำคัญที่นำพาให้สังคมไทยเข้าไปสู่กระแสแห่งยุคโลกาภิวัตน์ จึงเห็นได้ว่าสังคมไทยในปัจจุบันพบปัญหาพฤติกรรมความรุนแรงของคนในสังคมเป็นอย่างมากไม่ว่าจะเป็นเด็ก วัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ และคนสูงอายุ ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทยในปัจจุบันเกิดขึ้นจากปัจจัยทางสังคมหลายอย่างไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางครอบครัว สภาพแวดล้อม และเศรษฐกิจ ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดปัญหาความรุนแรงเกิดขึ้นได้ ทั้งนี้อาจเพราะคนในสังคมเอาเวลาส่วนใหญ่ให้ไปกับการทำงาน หรืออาจจะเกิดจากการที่ยุคปัจจุบันเราใช้อินเตอร์เน็ตกันอย่าง

แพร่หลายทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรุนแรงได้ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาอะไรเกิดขึ้นสังคมไทยในอดีตจนถึงปัจจุบันคนไทยจะหันหน้าเข้าหาพระพุทธศาสนาเพื่อนำหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนามาขัดเกลาจิตใจทำให้จิตใจสงบ ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาอาจมีส่วนสำคัญในการลดปัญหาความรุนแรงได้ (พระอธิการสุรศักดิ์ สุขุมโล และอนันต์ กระสังข์, 2562)

ด้านความรุนแรงเชิงสุขภาพ คือ ปัญหาด้านความรุนแรงเชิงสุขภาพในชุมชน ความหวาดกลัวต่อความไม่มั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน การใช้ชีวิตที่กดดันจากปัญหาครอบครัว สุขภาพจิต ผู้สูงอายุมีปัญหาสุขภาพทางกาย สุขภาพของคนในชุมชนถูกลิดรอนจากพฤติกรรมของคนในชุมชน ภาวะทางเสียงอาจนำมาสู่การเสียสุขภาพจิตได้ บางครั้งขาดคนรับผิดชอบและระบบที่จะบริหารจัดการที่ดี ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา การมีเพื่อนบ้านที่เป็นมิตร ช่วยกันเป็นหูเป็นตา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่จะพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ต้องมีการอบรมสั่งสอนด้านจิตใจ ด้านร่างกายและคุณธรรม เพื่อไม่ให้ปัญหาของสังคม และองค์กรที่ท่านได้ปฏิบัติงานอยู่ด้วยการอาศัยหลักธรรมแห่งความเอื้อกูลหรือมีจิตอาสาการอยู่ร่วมกันด้วยหลักเมตตา นำพาสังคมผ่านความยากลำบากไปได้ ต้องรู้อดทน ข่มใจ และเรียนรู้ที่จะอยู่อย่างปลอดภัย ต้องมีจาคะ คือ เสียสละ พยายามอุทิศตน เพื่อประโยชน์และความสุขแก่คนอื่น ควรรู้จักเสียสละแบ่งปันเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เน้นหลักความซื่อสัตย์ ความจริงใจซื่อตรง ฝึกการอบรมงานไม่ข่มเหงผู้อื่น การฝึกจิตใจรักษาน้ำใจผู้อื่น ควบคุมอารมณ์นิสัยที่ดีงาม ตามหลักแห่งความอดทนและไม่เป็นคนท้อแท้มีความขยันฝึกฝนแก้ไขอยู่เสมอด้วยปัญญามีน้ำจิตน้ำใจจิตอาสา จาคะเป็นพุทธธรรมเลิศล้ำจริงๆ ควรทำความเข้าใจ ให้ความรู้ จัดกิจกรรมให้มากขึ้น เพื่อสร้างความสามัคคี ให้องค์กรภาครัฐช่วยเหลือ ต้องพัฒนาตนให้อยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริงมีความซื่อสัตย์สุจริตหมั่นฝึกฝนตนเองให้มีความอดทน เสียสละ การปลูกจิตสำนึกตั้งแต่เด็ก ฝึกให้มีความอดทน และรับผิดชอบต่อส่วนรวมและสังคม ทำให้ทราบถึงผลที่ใช้ความรุนแรงว่ามีข้อเสียหายนามากเพียงไร ซึ่งสอดคล้องกับรัฐวิญญ์ อริยพัชย์พล และคณะ ศึกษาเรื่องการแก้ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของไทย ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาและการแก้ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว 1) ด้านกายภาพ การที่ผู้ชายทำร้ายผู้หญิง เนื่องจากโครงสร้างอำนาจ ควรแก้ปัญหาโดยการรณรงค์เพิ่มความรู้เกี่ยวกับความรุนแรงเริ่มตั้งแต่ในครอบครัว 2) ด้านเพศ การล่วงละเมิดต่อร่างกาย การล่วงละเมิดทางเพศสภาพ ควรแก้ปัญหาโดยการให้ความรู้แก่เด็ก ในเรื่องสำคัญที่ละเอียดอ่อน เช่น เพศ และควรปรับเปลี่ยนกฎหมายให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ทางสังคม 3) ด้านจิตใจ การดูต่ำใช้อำนาจทำร้ายจิตใจ ควรแก้ปัญหาโดยการสร้างค่านิยมที่ดีตั้งแต่เด็ก ปลูกฝังการทำความดีให้เด็กตั้งแต่วัยเยาว์ 4) ด้านสภาพการเงิน เกิดจากครอบครัวที่ยากจน การไม่ได้รับการเลี้ยงดูตามอัตภาพ ควรแก้ปัญหาโดยการสนับสนุนการสร้างอาชีพ การจัดหาแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำตลอดจนการสร้างเครือข่ายส่งเสริมสินค้าชุมชน โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดกลยุทธ์ การแก้ปัญหาความรุนแรงได้ 5 กลยุทธ์ ได้แก่ 1) กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายการพัฒนาสตรี 2) กลยุทธ์การพัฒนาตนเอง 3) กลยุทธ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาครอบครัว 4) กลยุทธ์การส่งเสริมพัฒนาชุมชนและสังคม 5) กลยุทธ์การพัฒนา และการบังคับใช้กฎหมาย (รัฐวิญญ์ อริยพัชย์พล และคณะ, 2563)

2) บทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนมีบทบาทเกี่ยวกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมในชุมชนโดยรวมทั้ง 2 ด้าน อยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้เนื่องจากการใช้ความรุนแรง มีผลกระทบจากการสื่อสารต่าง

ๆ และการขาดการควบคุมในสังคม ปัจจัยด้านสังคมนับว่ามีบทบาทสำคัญในการเกิดพฤติกรรมรุนแรง เพราะในการพิจารณาพฤติกรรมรุนแรงไม่สามารถมองเฉพาะผลลัพธ์ของการเกิดพฤติกรรม หรือให้การดูแลรักษาเฉพาะพฤติกรรม ซึ่งการสูญเสียกฎเกณฑ์ทางศีลธรรมในปัจจุบันความสนใจในศาสนา ลดน้อยลง การขาดหลักคุณธรรม ศีลธรรมทำให้สูญเสียหลักยึดเหนี่ยวทางจิตใจผู้ที่ไม่เคยรู้จักข้อห้าม ไม่สนใจกฎเกณฑ์ทางศีลธรรม ไม่สนใจศาสนาและวัฒนธรรม ไม่รู้จักเคารพสูงต่ำก็จะสนใจแต่ความคิดของตนเอง เอาตัวเองเป็นใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับพระอริการสูตรศักดิ์ สุขุมโล และอนุวัต กระสังข์ ศึกษาเรื่องการใช้หลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าเพื่อลดปัญหาความรุนแรงในสังคมไทย ผลการศึกษาพบว่า ประเทศไทยนั้นเป็นสังคมหนึ่งที่ยอมรับพระพุทธศาสนา และได้รับการหล่อหลอมจากหลักธรรม คำสอนในพระพุทธศาสนามายาวนาน วิถีชีวิตของคนไทยส่วนใหญ่ตั้งแต่กำเนิดจนถึงตาย จึงเกี่ยวโยงสัมพันธ์เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับพระพุทธศาสนา แต่เมื่อสังคมโลกเปิดกว้างขึ้นทั้งในด้านสื่อสารมวลชน เศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรม จึงเป็นเหตุผลสำคัญที่นำพาให้สังคมไทยเข้าไปสู่กระแสแห่งยุคโลกาภิวัตน์ จึงเห็นได้ว่าสังคมไทยในปัจจุบันพบปัญหาพฤติกรรมความรุนแรงของคนในสังคมเป็นอย่างมากไม่ว่าจะเป็นเด็ก วัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ และคนสูงอายุ ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทยในปัจจุบันเกิดขึ้นจากปัจจัยทางสังคมหลายอย่างไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางครอบครัว สภาพแวดล้อม และเศรษฐกิจ ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดปัญหาความรุนแรงเกิดขึ้นได้ ทั้งนี้อาจเพราะคนในสังคมเอาเวลาส่วนใหญ่ไปกับการทำงาน หรืออาจจะเกิดจากการที่ยุคปัจจุบันเราใช้อินเตอร์เน็ตกันอย่างแพร่หลายทำให้เกิดการเลียนแบบพฤติกรรมความรุนแรงได้ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาอะไรเกิดขึ้นสังคมไทยในอดีตจนถึงปัจจุบันคนไทยจะหันหน้าเข้าหาพระพุทธศาสนาเพื่อนำหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนามาขัดเกลาจิตใจทำให้จิตใจสงบ ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาอาจมีส่วนสำคัญในการลดปัญหาความรุนแรงได้ (พระอริการสูตรศักดิ์ สุขุมโล และอนุวัต กระสังข์, 2562)

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับวิชัย รูปขำดี ได้ศึกษาเรื่องบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคม ผลการศึกษาพบว่า ความรุนแรง ที่เกิดขึ้นในสังคมไทยปัจจุบัน นับว่ามีขอบข่ายเชิงปรากฏการณ์ที่แผ่กว้าง หลายเรื่องมีแนวโน้มที่รุนแรงและหลากหลายรูปแบบมากขึ้น อันจะนำมาซึ่งการดำเนินงานแก้ไขที่กว้างขวาง ต้องการหน่วยงาน สถาบัน และองค์กรเข้ามาร่วมดำเนินงานอย่างหลากหลายรูปแบบด้วยกัน โดยมีการผสมบทบาทหน้าที่กันอย่างเป็นระบบและจริงจังกล่าวคือความรุนแรงเป็นผลจากความขัดแย้ง โดยมีปัจจัยด้านทัศนคติและพฤติกรรมระดับบุคคล ภายใต้ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมเข้ามาเกี่ยวข้อง ความรุนแรงจึงปรากฏให้เห็นตั้งแต่ระดับตัวบุคคล เช่น การฆ่าตัวตาย ระดับระหว่างบุคคล เช่น ความรุนแรงในครอบครัวระดับระหว่างกลุ่ม เช่น การยกพวกตีกันของนักเรียนอาชีวะ และการชิงมอเตอร์ไซด์ของกลุ่มวัยรุ่น ระดับกลุ่มการเมือง เช่น การเก็บหัวคะแนนในช่วงเลือกตั้ง ระดับกลุ่มทางสังคม เช่น การกระทำรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ระดับกลุ่มผู้ชน เช่น ความรุนแรงจากการเดินขบวนเรียกร้อง การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ไปจนถึงระดับระหว่างประเทศกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น การปะทะกันทางทหารบริเวณชายแดนที่มีปัญหา เป็นต้น ภายใต้สถานการณ์เช่นนี้ หากมองเป็นเรื่องปกติที่เป็นนามักใช้กลไกเดิมที่รับผิดชอบทำหน้าที่ดำเนินการแก้ไขไป อันได้แก่ รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ปฏิบัติอยู่แล้ว แต่หากมองเป็นเรื่องวิกฤตก็จำเป็นต้องใช้กลไกใหม่ๆ หรือใช้กลไกที่มีอยู่เดิมในลักษณะใหม่ๆ องค์กรปกครองส่วนประชาชนที่มีรองรับอยู่ทุกพื้นที่ทั่วประเทศ จึงเป็นกลไกสำคัญที่

ควรได้รับการเสริมสร้างบทบาท และพัฒนาขีดความสามารถทั้งโดยศักยภาพขององค์กรเอง และโดยการเชื่อมโยงกับชุมชนและประชาสังคม ทั้งนี้เพื่อช่วยเสริมแรงให้แก่ทั้งรัฐบาลและหน่วยงานภาครัฐในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ที่อยู่ห่างไกลตามไม่ทันกับขนาดและความรุนแรงของปัญหาที่เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องความรุนแรงทางสังคมในกรณีการแก้ไขเกี่ยวกับความรุนแรงนี้ อาจกล่าวได้ว่าสถาบันพระปกเกล้า ได้นำร่องด้านการสนับสนุนส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนประชาชนคิดค้นหาแนวทางการบริหารจัดการ เพื่อลดหรือขจัดความรุนแรงอันเกิดจากความขัดแย้ง โดยการกำหนดประเภทรางวัลขึ้นใหม่อีก 2 ประเภทคือ 1) รางวัลด้านการเสริมสร้างสันติสุขและสมานฉันท์ และ 2) รางวัลด้านการเสริมสร้างเครือข่ายรัฐ เอกชน และประชาสังคม ให้แก่องค์กรปกครองส่วนประชาชนที่มีผลงาน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 เป็นต้นมา (วิจัย รูปคำดี, 2554)

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัยได้นำเสนอรูปแบบบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานคร ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 รูปแบบบทบาทของประชาชนกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมในชุมชนวัดม่วง กรุงเทพมหานคร

บทสรุป

ประชาชนมีบทบาทการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักฆราวาสธรรม 4 ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีระดับการศึกษาปริญญาโท มีอาชีพรับราชการ มีบทบาทโดยรวมทั้ง 2 ด้านในระดับน้อย โดยประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และระดับรายได้ ต่างกัน มีบทบาทการแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามหลักฆราวาสธรรม 4 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และแนวทางแก้ไขความรุนแรงทางสังคมตามบทบาทของประชาชน สามารถมีส่วนร่วมในด้านการวางแผน ด้วยการเข้าร่วมในการประชุม เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการ และกิจกรรม ด้านการดำเนินการ ประชาชนสามารถเข้าร่วมกิจกรรมในพื้นที่ชุมชน โดยผ่านกลุ่มจิตอาสา อสม. การสร้างภาคีเครือข่ายระหว่าง รัฐ เอกชน และประชาสังคม ด้านการจัดการตามแผน ประชาชนสามารถมีส่วนร่วม

ร่วมในการดำเนินการตามกิจกรรมต่างๆ ที่ชุมชนกำหนด เช่น จัดให้มีการอบรมหลักสูตรการป้องกัน ความรุนแรง ด้านการกำหนดติดตาม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบ สามารถกำกับติดตามให้ ดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ และด้านการประเมินผล หน่วยงานที่รับผิดชอบวัดประเมิน ความสำเร็จของแผนงานตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยคำนึงถึงคุณภาพชีวิตที่ดี ความปลอดภัย และ ความสงบ สันติสุขของประชาชนในชุมชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) ผู้นำชุมชนต้องเสนอหน่วยงานที่รับผิดชอบจัดให้มีการถ่ายทอดความรู้ เนื่องจากเป็น กฎหมายออกใหม่ คนทั่วไปยังไม่รับรู้ขาดความเข้าใจ และยังไม่เห็นประโยชน์
- 2) สำนักงานเขต ควรกำหนดเป็นยุทธศาสตร์มาตรการ แผนงาน โครงการ และกิจกรรม เพื่อ ส่งเสริมการป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงประเภทและรูปแบบต่างๆ ในพื้นที่รับผิดชอบแล้ว ขับเคลื่อนการปฏิบัติให้เกิดผล
- 3) สำนักงานเขตควรมีการเสริมสร้างเครือข่าย รัฐ เอกชน วัด และประชาสังคม

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

- 1) ควรวิจัยเรื่องกลวิธีเฉพาะที่ใช้เพื่อแก้ปัญหามหากรรมของประชาชน: กรณีปัญหา ความรุนแรงทางสังคม
- 2) ควรวิจัยเรื่องบทบาทขององค์กรที่มีต่อปัญหาสุขภาพของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร
- 3) ควรวิจัยเรื่องการจัดหลักสูตรการป้องกันความรุนแรงในชุมชน เขตกรุงเทพมหานคร

เอกสารอ้างอิง

- ไทยรัฐ. (2564). สืบค้นข้อมูลเมื่อ 20 มิถุนายน 2566 จาก <https://www.thairath.co.th/scoop/theissue/2220885>, 2564.
- ธีรศักดิ์ อุณารมณเลิศ. (2549). *เครื่องมือวิจัยทางการศึกษา: การสร้างและการพัฒนา*. นครปฐม: ภาควิชา พื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ประกอบ กรรณสูตร. (2542). *สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระอธิการสุรศักดิ์ สุขุมโกล และอนันต์ กระสังข์. (2562). *ชายไทยกับความศรัทธาการบวชใน พระพุทธศาสนา. การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 3 หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชา รัฐศาสตร์. คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ยุทธพงษ์ กัยวรรณ. (2543). *พื้นฐานการวิจัย*. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- รัฐวิชัย อริยพัชฌ์พล และคณะ. (2563). การแก้ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว. *วารสาร สังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 5(4): 21-335.

วิชัย รูปขำดี. (2554). บทบาทของท้องถิ่นกับการแก้ไขความรุนแรงทางสังคม. *วารสารสถาบันพระปกเกล้า*, 9(1): 89-100.

Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). New York: Harper Collins. Publishers.

